

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. III. De Criminibus Conjugium impediens.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

§. III.

De Criminibus Conjugium Impedientibus.

S U M M A R I U M.

42. Quaedam crimina dirimunt Matrimonium, alia impediunt.
43. Inter posteriora est susceptio propriae prolis ex Sacro Fonte.
44. Presbytericidium.
45. Solemnis, seu publica Penitentia.
46. Matrimonium initum cum Moniali.
47. Interfectio proprii filij.
48. Uxorididium, seu caedes uxoris.
49. 50. Etiam in adulterio deprehensa,
51. 52. 53. Quod extenditur probabilius etiam ad uxorem, quae occidit maritum.
54. Raptus alienae Sponse.
55. An de futuro, vel de praesenti tantum?
56. Incestus commissus cum consanguinea uxoris, vel Sponse.
57. Quae tamen impedimenta per consuetudinem defacto videntur sublata.
58. In dubio commissus est petere Dispensationem ab Episcopo.
- 42 Duplicis generis crimina sunt, quae conjugijs impedimentum praestant; nam aliqua dirimunt Matrimonium, uti est Raptus, Claustrinitatis, Machinatio in mortem conjugis, adulterium cum contractu, vel promissione Matrimonij: de quorum primo agitur *Libr. 5. Tit. 17.* de secundo dictum est *supra Tit. 3.* de tertio, & quarto *Tit. 7.* Alia verò solum impediunt Matrimonium, ne licite possit contrahi. Talia autem crimina sunt praecipue octo: & quidem
- 43 I. *Susceptio propriae prolis ex Sacro Fonte*, quando hoc fit extra necessitatem, de industria, malitiosè, & animo privandi alterum conjugem debito conjugali: nam iste, si Matrimonium dissolutum per mortem fuerit, aliud Matrimonium licite amplius inire nequit, ut habetur *can. de eo 5. caus. 30. q. 1.* Et idem est, si simili animo pater filium tenuit in Confirmatione, vel eodem animo baptizavit. *Sanch. l. 7. de Matr. D. 6. n. 8. Palao tr. 28. D. 4. p. 2. §. 2. n. 19. Vallens, hic Append. n. 2. §. 9. Pirhing n. 11. Schambog. n. 6. §. convictus. König n. 10. Wiestner n. 49. Magnif. P. Schmier p. 3. de Matr. c. 1. n. 133.* Oportet autem, ut hic filius aut sit communis utriusque conjugis, aut alterius ab eo, qui levat, vel baptizat; nam si filius sit solius baptizantis, vel levantis, nullum inde confurgeret Impedimentum, quippe cum eo casu inter conjuges nulla exurgat Cognatio Spiritualis, & cons. baptizans, & levans non possit habere animum malitiosè privandi alterum conjugem conjugali debito. *Sanch. l. cit.*
- 44 II. *Presbytericidium*, sive interfectio injusta Sacerdotis *c. qui Presbyterum 2. de poenit. §. remiss.* Ratio est, quia cum Sacerdos interesse debeat Sacramento Matrimonij, æquum est, ut interfectio Sacerdotis hoc Sacramento in poenam careat. Ad hanc tamen poenam incurrendam necesse est, ut interfectio Sacerdotis de hoc crimine in foro contentioso sit convictus; non enim
- sufficit, quòd reipsa quidem sit commissum, sed occultum, aut solummodo notum in Poenitentiae Tribunali interno, ut bene advertunt Host, in *c. qui Presbyterum cit. V. convictus*, Anton. de Butr. *ibid. n. 6. Abb. n. 1. Toler. l. 7. Summ. c. 15. n. 6. Emm. Sà V. Matrimonium de Imped. non dirim. n. 9. Sanch. l. cit. n. 9. Palao n. 20. Vall. §. 10. Pirhing n. 11. Schamb. §. mors Presbyteralis, König n. 11. Wiestner n. 49. Magnif. P. Schmier n. 128.* & colligitur ex ipso textu *c. cit.* nam ibi à conjugio arcetur, qui de ejusmodi caede est convictus: quod accidit in foro contentioso externo, non interno conscientiae; in hoc enim crimina solius poenitentis confessione innotescunt Judici Sacro, cons. ille in eo convictus dici non potest.
- III. *Solemnis, & publica Penitentia*, quamdiu hæc agitur; nam hæc, licet in se delictum non sit, attamen, cum propter delictum praecedens infligatur, tamdiu poenitentem impedit à Matrimonio contrahendo, quamdiu peragitur *can. siquis 16. & can. fin. caus. 33. q. 2.* Ratio est, quia cum nuptiae secum ferant lætitiã, non conveniunt illi, qui poenitentiae, & luctui est adstrictus. Dixi autem, *quamdiu hæc agitur*; nam peracta poenitentia, Matrimonium permissum est. *Emm. Sà n. 10. Sanchez n. 10. Palao n. 21. Pirhing n. 11. Wiestner n. 50. Magnif. P. Schmier n. 135.* Imò cum Poenitentia hæc jam non sit in usu, cum ea etiam sublatum est hoc Impedimentum. *Armill. V. Matrimonium, Imped. 10. n. 59. Barth. à Ledesm. de Matr. dub. 59. §. bis additur. Sanch. l. cit.*
- IV. *Matrimonium cum Moniali*, seu 46 Virgine DEO solenniter consecrata, scienter, & sacrilegè initum *can. hi ergo 13. caus. 27. q. 1.* quantumvis enim propter solenne Votum Continentiae Matrimonium ita contractum irritum, nullumque sit, vir tamen, qui sacratam DEO saminam ad injuriam Christi, quem ipsa Sponsam suam elegit, sibi copulare praesumpserit, in tantæ temeritatis

tatis poenam Matrimonium cum alia inire perpetuo prohibetur. Gloss. in can. cit. V. nunquam, Sanch. n. 11. Palao n. 22. Pirh. l. cit. Wiestner n. 48. Magnif. P. Schmier n. 134. Ratio est, quia delinquens in Matrimonium Sponsæ Christi, indignus est Matrimonio. Ut tamen Impedimentum hoc contrahatur, non sufficit simplex solum contractus Matrimonij, sed requiritur contractus cum copula sacrilega subsecuta, ut innuitur can. cit. & notat ibidem Gloss. & König hic n. 13.

V. Interfectio proprii filij: quod colligitur ex c. veniens 1. de his, qui filios occiderunt, ubi mulieri prolis suæ interfetrici conjugij ineundi licentia tribuenda dicitur, si repugnante carnis fragilitate, incontinentiæ timor subsit. igitur argumento à contrario, tali timore, & periculo cessante, conjugium est denegandum. Sanch. n. 12. Barbosa. in c. cit. n. 6. Zoel. hic n. 10. Wiestner n. 51. Magnif. P. Schmier n. 150.

VI. Uxoridicium, si hoc fiat injuste, & privata autoritate; hoc enim casu interfectio uxoris suæ impeditur non tantum à Matrimonio contrahendo cum illa, quæ in eadem illam consensit (nam respectu istius contraxit Impedimentum dirimens Matrimonium, ut dictum est supra Tit. 7. à n. 43.) sed etiam cum quacunque alia, ut patet ex can. interfectores 5. can. quicumque 7. & can. admonere 8. caus. 33. q. 2. Dixi, si hoc fiat injuste &c. nam si maritus uxorem propriam, de crimine convictam, & ad mortem condemnatam interficiat autoritate publica, Impedimentum istud non incurrit, ut notat Sanch. l. 7. de Matr. D. 16. n. 4. Gutier. c. 28. de Matr. n. 3. Palao §. 2. cit. n. 7. Vall. append. n. 2. §. 8. & colligitur ex can. quicumque cit. ibi, Qui uxorem absque lege, & sine probatione interfecerit. igitur si secundum Leges, & ex publica probatione facta sit uxoris interfectio, Impedimentum istud non contrahetur.

Dub. 1. An si quis occidat uxorem propriam, in adulterio deprehensam, Impedimentum istud incurrat? Ratio dubitandi est, quia cædes adulteræ hoc casu permissa erat marito, non tantum Lege prisca, prolata à Romulo, sed etiam posterioribus Legibus, ut clarè satis innuit Nicolaus I. can. inter hæc 6. caus. 33. q. 2. ubi proposita est Pontifici huic quæstio, an secundum mundanam Legem marito liceat uxorem, in adulterio deprehensam, occidere & Pontifex non negavit hoc permitti à Legibus, sed addidit, Ecclesiam DEI mundanis nunquam constringi Legibus Idem Longobardorum, & aliarum etiam Gentium Legibus, ac moribus receptum fuisse perhibet Tholos. synt. l. 36. c. 6. à n. 21. Accedit, quia ut constat ex l. si adulterium 38. §. Imperator 8. ff. ad Leg. Jul. de adult. etiam adulteri, in flagitio deprehensi, interfectio mitius puniuntur. R. P. Schmalzruuber L. IV.

dus est, ob justum, ut ibi dicitur, dolorem, quem difficillimum sit temperare.

Sed dicendum, etiam maritum, si propria autoritate occidat uxorem in adulterio deprehensam, incurrere Impedimentum istud, ut cum nulla alia contrahere licitè dein Matrimonium possit. Ita S. Thom. in 4. dist. 37. q. 2. art. 2. Corp. D. Bonavent. ibid. art. 2. q. 3. Palud. art. 2. n. 9. Sot. q. un. art. 4. concl. 2. Covar. p. 2. de Sponsal. c. 7. §. 7. n. 15. Molin. tr. 3. de J. & J. D. 7. n. 2. & D. 99. n. 14. Henriq. l. 12. de matr. c. 2. n. 1. fin. & c. 14. n. 2. pr. Sanch. l. 7. de matr. D. 16. n. 2. Gutier. c. 38. de matr. n. 2. Palao tr. 28. D. 4. p. 2. §. 2. n. 7. Petr. Barbof. in l. si ab hostibus 10. §. fin. ff. solut. matr. n. 43. Aug. Barbof. in can. inter hæc cit. n. 1. Zoel. hic n. 6. König n. 9. Wiestner n. 44. & patet ex can. interfectores, can. inter hæc cit. & can. siquid verius 9. q. cit. ubi Leges Civiles, siquæ sunt, quibus impunita relinquuntur cædes adulteræ à marito facta, corriguntur: Nec immeritò; quia nimiam præbebant licentiam, & contra ordinem Juris est, reum non auditum, & non examinatâ causâ, occidere. Accedit, quia etiam repugnat graviter Charitati, cum interficiendus sit in statu tali, in quo de salute aeterna maximè periclitatur. Hinc ita occidens ex communi sententia graviter peccat; conf. de se meretur poenam hoc Impedimentum sancitam.

Dub. 2. An Impedimentum istud incurrat etiam uxor occidens virum? Negant Sylv. V. Matrimonium 7. q. 6. dist. 1. Armill. V. Matrimonium n. 58. Tolet. l. 7. Summ. c. 15. n. 3. Sanch. l. 7. de matr. D. 16. n. 6. Zoel. hic n. 7. Pirh. n. 11. Schamb. n. 6. §. Sponsata, & favet S. Thom. in 4. dist. 37. q. 2. art. 27. D. Bonav. ibid. art. 2. q. 2. Corp. Turrecr. in can. interfectores cit. art. 2. n. 5. Fundantur 1. quia allegati textus Juris omnes loquuntur de sola cæde uxoris; de cæde autem mariti ab uxore patrata nihil est Jure expressum. 2. Quia etiam non est eadem ratio cædis mariti, quæ uxoris; nam cum viri ex natura sua sint magis audaces, timidiores foeminae, non est tantum periculum, ne uxor machinetur cædem marito suo, quantum est, ne eandem machinetur maritus uxori; atqui ratio constituendi Impedimentum istud fuit, ut consuleretur vitæ conjugum; ergo cum minus frequenter contingat, ut uxor occidat virum, frequentius, ut vir uxorem, constitutum de viro ad uxorem extendi non debet. 3. Etsi vir rapiens foeminam incurrat Impedimentum raptus dirimens, non tamen illud incurrit foemina rapiens virum, ut Libr. 5. tit. 17. dicitur.

Sed probabilius etiam foemina occidens virum Impedimentum istud incurrit. Ita Palud. in 4. dist. 37. q. 2. art. 2. n. 10. Sot. ibid. q. un. art. 1. §. simplex, Navar. Man. c. 22.

n. 74. Henric. l. 12. de matr. c. 2. n. 1. fin. Gu-
tier. c. 88. de matr. n. 4. Rebell. de oblig.
Just. p. 2. l. 3. q. 18. §. de Uxoricidio, Pont.
l. 6. de matr. c. 14. n. 2. Palao tr. 28. D. 4.
p. 2. §. 27. n. 18. Canil. in c. si qua 1. de divort.
n. 2. Gonzal. ibid. n. 3. §. 4. Vallens. hic
Append. n. 2. §. 3. König n. 9. Wiestner n. 46.
Magnif. P. Schmier p. 3. de matr. c. 1. n. 125.
Colligitur ex can. indignentur 4. caus. 32. q.
6. & clarè exprimitur c. si qua est, ubi mulier
propter infidias, quas vitæ mariti struxit,
spe conjugij perpetuò privatur, quantumvis
machinatio effectum non sit consecuta; igitur
multo magis spe ejusdem excidet, cum
homicidium consequitur opere.

53 Ex quo sequitur ad Fundamentum 1.
adversæ Sententiæ; negatur enim, quòd
Impedimentum hoc nullo Jure statuatur Vi-
ricidio. Deinde esto, quòd nullus esset tex-
tus Viricidio Impedimentum hoc statuens,
textus *suprà* cit. etiam si expressè solum lo-
quantur de viris occidentibus uxores, ad-
huc tamen extendendi essent ad foeminas,
occidentes maritos suos; quia in correlati-
vis dispositio de uno comprehendit alterum,
quando eadem est ratio utriusque. Ad
2. ratio, ob quam maritus, qui uxorem
suam occidit, removetur à conjugio, *can.*
admonere cit. datur ista: *Quia occidisti partem*
corporis tui, legitimo Matrimonio sociatam,
filios orphanos fecisti; atqui hæc ratio pro-
cedit in foemina æquè, ac in viro; ergo etiam
foemina occidenti maritum meritò tollitur
spes conjugij. Ad 3. Impedimentum rap-
tus ad foeminam non extenditur, quia rarissi-
mè contingit, ut foemina rapiat virum: at
Viricidium, licèt minus frequenter, sæpe
tamen patrat ab uxoribus; unde neces-
sarium fuit sceleri huic per constitutionem pœ-
næ occurrere.

54 VII. Raptus alienæ Sponse: hic enim
Matrimonium inter raptorem, & raptam,
quamdiu hæc in potestate raptoris est, di-
rimit, ut dicemus *Libr. 5. Tit. 17.* ipsius au-
tem Matrimonium cum quacunque alia impe-
dit *can. statutum 34. caus. 27. q. 2.* Rationem
dat Sotus in 4. dist. 37. q. un. art. 1, quia qui
alienum conjugium perturbare ausus est,
proprij contrahendi jure meritò privatur, ut
in eo, in quo deliquit, puniatur. Sanch. l. 7.
de matr. D. 12. n. 43. Idem impedimen-
tum contrahit etiam Sponsa rapta, si rapto-
ri consentiat, ut rectè advertunt Sanch. l.
cit. n. 44. Conink D. 30. n. 25. Palao tr. 28.
D. 4. p. 2. §. 2. n. 9. Wiestner hic n. 40. &
clarè colligitur ex verbis *can. statutum cit.*
per argumentum à sensu contrario; dicitur
enim ibi, Sponsæ raptæ, si ipsa eidem cri-
mini consentiens non fuerit, licentiam non nubendi
alij non negari; igitur si consenserit, nega-
bitur. Ratio est, quia tali casu tam Ma-
trimonio, quam viro, cui desponsata est,
ab ipsa inferitur non minor injuria, quam
inferatur à raptore.

Dubitatur, an Decretum hoc *can. sta-*
tutum cit. intelligendum sit tantum de Spon-
sa de præfenti, an etiam de Sponsa de futu-
ro? Duplex est Sententia, probabilis ut-
raque. Prima vult intelligendum etiam de
Sponsa de futuro. Ita Gloss. in *can. cit. v.*
raperit, Archidiac. *ibid. pr.* Bellamer. n. un.
Turrecr. n. un. quos sequitur König hic n.
8. & Magnif. P. Schmier p. 3. de matr. c.
1. n. 132. Rationem dant, quia textus
loquitur generaliter, & sine ulla inter per-
sonas desponsatas distinctione, ut adeo locus
sit *arg. can. consulisti 18. v. §. quod caus. 2.*
q. 5. & l. de pretio 8. ff. de Publician. in rem.
act. Secunda Sententia cum Palud. in 4. dist.
34. q. 1. art. 2. n. 13. in quam etiam incli-
nare videtur Sanch. l. cit. n. 45. existimat,
Decretum hoc intelligendum tantum, si
Sponsa rapta fuerit Sponsa de præfenti, sive
uxor aliena, ea permoti ratione; quia in
materia poenali, & odiosa Sponsæ nomine
venit non generaliter quæcunque, sed illa
dantaxat, cum qua Sponsalia contracta sunt
per verba de præfenti.

VIII. Incestus commissus cum consan-
guinea suæ uxoris, vel cum consanguineo
sui mariti c. si quis 1. & c. transmissæ de eo,
qui cognovit &c. Item fornicatio Sponsi de
futuro cum consanguineo Sponsi sui: de quo
Impedimento, qualiter inducatur, vide Tit.
13. de eo, qui cognovit &c. ubi de illo agi-
tur ex instituto.

Dubitatur, an Impedimenta hæc, quæ
à Jure annexa sunt criminibus relatis, ad-
huc hodie obstant Matrimonij contrahen-
dis? Variè DD. sentiunt, & horum aliqui
etiam videntur dubitare, an Impedimenta
ista per consuetudinem tolli possint, *Sed*
dicendum, tolli illa per consuetudinem con-
trariam posse, imò defacto esse sublata. Ita
Turrecr. in *can. nullus 31. q. 1. n. 3.* Gaëta in
can. ad limina 30. q. 1. §. 4. n. 408. Henric. l.
12. de matr. c. 2. n. 1. Lit. R. Less. l. 4. de l. &
l. c. 3. n. 68. Sanch. l. 7. de matr. D. 17. n. 8.
Pont. l. 6. c. 14. n. 4. Conink D. 30. n. 25.
fin. Palao tr. 28. D. 4. p. 2. §. 2. n. 23. Ill-
fung tr. 6. D. 9. n. 58. fin. Pirhing hic n. 12.
König n. 13. §. caterum, Schambog. n. 8.
Wiestner n. 52. Magnif. P. Schmier p. 3. de
matr. c. 1. n. 136. & alij tum VV. tum RR.
communiter, testaturque Navarrus, vic
in resolutionibus quæstionum conscientia,
quæ ab ipso ex universo propemodum Or-
be petebantur, celeberrimus, se in tanta
ætate, quam vixit (vixit autem integro
sæculo, & plerosque illius annos in littera-
rijs laboribus absumpsit) se nunquam vi-
disse, vel audivisse, super hujusmodi Impe-
dimentis dispensationem peti.

Quòd verò Impedimenta ista per
contrariam consuetudinem abrogari possint,
extra controversiam est; nam omnia hæc
impedimenta sunt Juris positivi Ecclesiasti-
ci; atqui consuetudine abrogari Leges Ec-
clesiæ

eclesiasticæ quæcunque possunt, ut patet ex c. fin. de consuet. ergo &c. Quia tamen fortassis consuetudo hæc non omnino generalis est, & dubium aliquando moveri potest, an revera illa in aliquo certo loco

inducta sit, hinc P. König hic v. ceterum cit. monet, tutius fore, si emergente tali casu, saltem dispensatio petatur ab Episcopo, qui eam utique dare poterit.

§. IV.

De Potestate dispensandi in Impedimentis Conjugiorum.

S U M M A R I U M.

59. 60. 61. Quis dispensare in Impedimentis impedientibus possit?
 62. 63. An etiam Episcopus, vel Prælati alius Pæpâ inferior?
 64. 65. 66. An in quibusvis impedimentis dirimentibus dispensare Pontifex possit?
 67. 68. 69. An dispenset in omnibus æqualiter, in quibus dispensare potest?
 70. 71. An dispensatio in Impedimentis Dirimentibus spectet ad solum Pontificem?
 72. Quid circa hoc possit Commissarius Bullæ cruciatæ?
 73. Episcopi?
 74. Legati Sedis Apostolicæ?
 75. 76. 77. An Episcopus dispensare in illis possit, quando dubium est, utrum opus sit dispensatione?
 78. 79. 80. An dispensare is possit in casu aliquo extraordinario?
 81. Quid requiratur, ut eo casu dispensare possit?
 82. Pro quo foro dispensare tunc possit?
 83. An in casu simili possit dispensare Episcopus etiam ante Matrimonium contractum?
 84. 85. 86. Requisita ad ita dispensandum.
 87. 88. 89. Quam potestatem circa hoc habeat Capitulum Sede vacante, vel ejus Vicarius Generalis?
 90. 91. 92. Aut Vicarius Generalis Episcopi?
 93. Vel illi, qui privilegium habent dispensandi in casibus Episcopalis?
 94. 95. 96. 97. An potestatem dispensandi Episcopus delegare alteri possit?
 98. Quomodo delegare illam possit?
 99. Quibus verbis censeatur delegata?
 100. 101. Quid circa dispensationem in Impedimentis conjugialibus possint Religiosi Mendicantes?

59. **Q**ueritur I. Quis dispensare possit in Impedimentis impedientibus Matrimonium? Certum est inter DD. quod in his Impedimentis omnibus dispensare Pontifex possit: quod ostenditur etiam ratione; nam aliqua illorum, eaque pleraque sunt introducta tantum Jure Ecclesiastico, sicut sunt omnia, quæ hoc Titulo sunt recensita: alia impediunt Matrimonium Jure naturali, & Divino, ut Sponsalia, & Votum.

In primo genere Impedimentorum Pontificem dispensare posse, indubitatum est I. quia est superior omni Jure Ecclesiastico, prout patet ex c. proposuit. 4. de concess. Præb. ubi de sua potestate loquens ait: Qui secundum plenitudinem potestatis de Jure possumus supra Jus dispensare. 2. Quia ipse est Legum, quibus Impedimenta hæc introducta sunt, Author; potest autem Legislator supremus in quavis Lege sua dispensare, cum ejusdem sit solvere, cujus ligare. 3. Quia hæc Impedimenta abrogari possunt consuetudine; atqui consuetudo non habet majores vires, quam ipsa potestas Pontificia; imò hæc ipsi vim, & efficaciam tribuit; ergo &c.

60. **S**ecundi generis Impedimenta, quæ Jure naturali, & Divino Matrimonium impediunt, ut supra innui, duo sunt, Sponsalia, & Votum simplex Castitatis, vel Religionis. Et quidem, quod dispensare in Sponsalium Impedimento Pontifex queat, ex

B. P. Schmalzgrueber in V.

communi docent Sanch. l. 1. de Matr. D. 61. n. 2. Bosco de Matr. D. 2. sect. 13. n. 229. Reiffenstuel in Append. ad Lib. 4. n. 2. & patet ex eo, quia ex probabilissima sententia, ut infra Tit. 19. dicam, dispensare etiam potest in Matrimonio rato: quamvis, ut rectè l. cit. advertit Bosco, Sponsalia potius solvi, quam dispensari dicantur. Quod verò etiam dispensare possit in Voti Impedimento, ex eo liquet; quia dispensare potest etiam in alijs Votis, & contractum per ea debitum erga DEUM, DEI nomine, & ab ipso accepta potestate remittere, ut cum S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 10. Suar. l. 6. de Vot. c. 9. n. 15. Conink D. 33. n. 31. est cæterorum TT. & fidelium communis sensus, & usus.

Porro inter hæc secundi, & inter prioris generis Impedimenta hoc discrimen interjacet, quod in primi generis Impedimentis, quæ Jure solum Ecclesiastico inducta sunt, sine causa justa dispensare validè possit, quamvis illicitè; in secundi generis Impedimentis ut validè, & licitè dispenset, necessariò moveri debeat ex justa causa. Nascitur discrimen istud ex natura Jurium, quo Impedimenta hæc sunt introducta; nam Jure Ecclesiastico superior est Pontifex, naturali verò, & Divino etiam ipse subjicitur, ut adeo quoad ista plus ille non possit, quam ipsi DEUS concesserit; concessit au-

Zz z

tem